Víťazným februárom sa začala 40-ročná komunistická totalita :)

V nedeľu 25. februára uplynulo 77 rokov[1] od komunistického prevratu, ktorý bývalé Československo uvrhol do 40 rokov trvajúcej neslobody a totality.

„Práve sa vraciam z hradu od prezidenta republiky. Dnes ráno som prezidentovi republiky podal návrh na prijatie demisie ministrov, ktorí odstúpili 20. februára tohto roku. A súčasne som prezidentovi navrhol zoznam osôb, ktorými má byť vláda doplnená a rekonštruovaná. Môžem vám oznámiť, že pán prezident všetky moje návrhy, presne tak ako boli podané, prijal.“ Tieto slová vtedajšieho premiéra a predsedu Komunistickej strany Československa (KSČ) Klementa Gottwalda, budúceho prvého robotníckeho prezidenta, odzneli pred 70 rokmi na pražskom Václavskom námestí 25. februára 1948 a odštartovali proces, ktorý dnes už bývalé Československo zmenil na totalitný štát, v ktorom mala vedúce postavenie KSČ.

Vtedajší československý prezident Edvard Beneš oslabený chorobou prijal demisiu 12 nekomunistických ministrov pod nátlakom nielen komunistických politických predstaviteľov, ale aj z obáv vojenského občianskeho konfliktu, pretože komunisti vytvorili vlastné ozbrojené zložky - Ľudové milície.

Plán komunistov prevziať moc v Československej republike (ČSR) sa začal po parlamentných voľbách v roku 1946, v ktorých získali 40 percent hlasov a predsedom československej vlády sa stal Klement Gottwald. Komunisti prevzali moc nad bezpečnostnými zložkami v štáte, ktoré výdatne používali vo svoj prospech. Či už to bola takzvaná krčmaňská aféra, pokus o atentát na troch aktívnych demokratických politikov na jeseň roku 1947, alebo zbavenie mocenských pozícií Demokratickej strany (DS) na Slovensku, na základe odhalenia fiktívneho štátneho spriahania.

Nekomunistickí ministri vo vláde žiadali dôsledné vyšetrenie nielen týchto udalostí, ale aj väčšiu kontrolu nad bezpečnostnými zložkami v štáte. Vtedajší komunistický minister vnútra Václav Nosek na ich požiadavku zareagoval tým, že 12. februára 1948 nahradil osem členov Zboru národnej bezpečnosti v Prahe členmi blízkymi komunistickej strane. Nekomunistickí ministri na protest podali 20. februára 1948 demisiu, od ktorej očakávali pád vlády. Boli to členovia Československej strany národně socialistickej a Československej strany lidovej, ktoré pôsobili v českých zemiach, a tiež členovia DS z územia Slovenska.

Pád vlády sa však nekonal, práve naopak. Komunisti vystupňovali tlak nielen zvolaním veľkej manifestácie 21. februára 1948 na pražskom Staromestskom námestí, ale začali zakladať aj Akčné výbory Národného frontu a formovať ozbrojené Ľudové milície, ktoré sa vytvárali z vtedajších tzv. závodných stráží.

Na Slovensku 21. februára 1948 komunistický predseda Zboru povereníkov Gustáv Husák listom oznámil povereníkom za Demokratickú stranu (DS), že demisiu členov vlády za DS treba považovať aj za demisiu povereníkov tejto strany a urobil opatrenia na ukončenie ich činnosti.

Značný tlak na prezidenta ČSR Beneša, aby prijal demisiu ministrov, vyvinul aj hodinový výstražný generálny štrajk 24. februára 1948, ktorého sa zúčastnilo približne dva a pol milióna ľudí.

Vyvrcholením komunistického prevratu bol 25. február 1948, keď prezident ČSR Edvard Beneš prijal demisiu nekomunistických ministrov a súhlasil aj s požiadavkami Klementa Gottwalda, ktorý túto informáciu prišiel oznámiť čakajúcemu davu priaznivcov na Václavskom námestí v Prahe. Vznikla komunistická druhá vláda Klementa Gottwalda, ktorá začala proces premeny Československa na nedemokratický a totalitný štát. Zavládol policajný teror, ktorý vyvrcholil monsterprocesmi v 50. rokoch minulého storočia.

Tento februárový deň sa v bývalom Československu respektíve v niekdajšej Československej socialistickej republike (ČSSR) až do roku 1989 pripomínal a slávil ako „Víťazný február“, ktorý ale v podstate znamenal nastolenie komunistickej diktatúry, likvidáciu parlamentného demokratického systému, súkromného vlastníctva, a pripojenia Československa k východnému bloku, ktorý riadil vtedajší Zväz sovietskych socialistických republík (ZSSR).

Totalitný komunistický režim v Československu priniesol mnoho obetí na životoch, tisíce uväznených či inak prenasledovaných ľudí, ktorí sa postavili na odpor komunistickému zriadeniu.

Výberová chronológia udalostí „Víťazného februára“ v roku 1948

Od prvých povojnových volieb v bývalej Československej republike (ČSR) sa začal boj komunistov o získanie moci v celom štáte. Komunisti využívali roztrieštenosť vtedajších demokratických politických strán a narúšali ich činnosť.

Vo februári 1948 tieto rozkoly vyvrcholili v kríze, ktorou sa zavŕšil postupný proces likvidácie parlamentnej

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

demokracie a novou vládou bol 25. februára 1948 nastolený komunistický režim. Tento deň bol počas obdobia socializmu v Československej socialistickej republike (ČSSR) slávený ako „Víťazný február".

Dňa 13. februára 1948 - vláda Československej republiky (ČSR) rokovala o komunistami ovládanej bezpečnostnej službe, o ktorej boli informácie, že zatýka a inak perzekvuje nekomunistických aktivistov. Počas rokovania vlády prišli informácie o najnovších protidemokratických opatreniach v Zbore národnej bezpečnosti (ZNB) - o výmene niekoľkých nekomunistických obvodných veliteľov ZNB v Prahe komunistami. Nekomunistická väčšina vo vláde presadila uznesenie, ktoré ukladalo vtedajšiemu ministrovi vnútra Václavovi Nosekovi zrušiť rozkaz zemského veliteľa ZNB o odvolaní obvodných veliteľov v Prahe. Podľa uznesenia vlády sa malo zároveň upustiť od všetkých ďalších zmien na veliteľských miestach ZNB až do rozhodnutia vlády o sťažnostiach na bezpečnostné orgány. Minister vnútra odmietol nariadenie vlády vykonať.

Dňa 16. februára 1948 - na schôdzi užšieho vedenia Československej strany národně socialistickej prerokovali informácie o nerealizovaní vládneho uznesenia z 13. februára. Pre ďalšie zasadanie vlády, konané nadchádzajúci deň, prijali rozhodnutie: buď kolaborácia s komunistami alebo demisia.

Dňa 17. februára 1948 - na schôdzi vlády ČSR žiadal jej vtedajší predseda Klement Gottwald o odročenie riešenia danej problematiky pre ochorenie ministra Noseka. Keď jeho návrh nebol prijatý, prerušil schôdzu a odišiel na Hradčany za prezidentom ČSR Edvardom Benešom. Popoludní schôdza pokračovala a prerástla do prudkej hádky. Schôdza vlády sa skončila bez formálneho ukončenia - odchodom jej predsedu Klementa Gottwalda.

Dňa 18. február 1948 - chorý a vyčerpaný prezident ČSR Edvard Beneš prijal nekomunistických predstaviteľov vlády a povzbudzoval ich.

Dňa 19. februára 1948 - rokovania domácich politikov pokračovali. Do Prahy priletel námestník ministra zahraničných vecí Zväzu sovietskych socialistických republík (ZSSR) Valerian Zorin.

Dňa 20. februára 1948 - komunisti na čele s Klementom Gottwaldom naďalej odmietali splniť vládne uznesenie z 13. februára. Z 26-člennej vlády ČSR podalo 12 nekomunistických ministrov demisiu. Boli to členovia Československej strany národně socialistickej a Československej strany lidovej, ktoré pôsobili v českých zemiach, a tiež členovia slovenskej Demokratickej strany (DS). Predpokladali, že vzápätí ich bude nasledovať politicky neorganizovaný minister zahraničných vecí ČSR Jan Masaryk a aspoň jeden sociálny demokrat. To sa nestalo. V ten deň sa začali zakladať Ľudové milície (ĽM) - ozbrojená sila komunistov.

Členovia Ľudových milícií pochodujú vo februári 1948 po pražskom Karlovom moste. V čase vrcholiacej vládnej krízy poslúžili komunistom na demonštráciu sily

Dňa 21. februára 1948 - v Prahe na Staromestskom námestí zorganizovali komunisti veľkú manifestáciu. Komunisti začali zakladať aj Akčné výbory Národného frontu - samozvané orgány moci. Na Slovensku predseda Zboru povereníkov Gustáv Husák listom oznámil povereníkom za Demokratickú stranu, že demisiu členov vlády ČSR za DS treba považovať aj za demisiu povereníkov tejto strany a urobil opatrenia na ukončenie ich činnosti.

Dňa 22. februára 1948 - odborári na celoštátnom zjazde závodných rád v Prahe vyjadrili podporu Klementovi Gottwaldovi pri riešení vládnej krízy.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Dňa 23. februára 1948 - študenti manifestovali na podporu nekomunistických síl. Začalo sa zatýkanie nepohodlných ľudí. Komunisti zabránili vydaniu národnosocialistického Svobodného slova a denníka Demokratickej strany Čas.

Dňa 24. februára 1948 - na jednohodinovom manifestačnom generálnom výstražnom štrajku, ktorý vyhlásili komunisti na podporu požiadaviek zjazdu závodných rád, sa zúčastnilo asi dva a pol milióna ľudí.

Dve fotografie, originál a komunistami upravená fotografia z Václavského námestia. Na tej druhej chýba Vladimír Clementis (1902-1952)

Dňa 25. februára 1948 - v Prahe sa konala na Václavskom námestí manifestácia, na ktorej oznámil Klement Gottwald, že prezident ČSR Edvard Beneš prijal demisiu 12 nekomunistických ministrov a schválil (pod tlakom aktuálnych okolností - najmä nátlaku komunistov vrátane organizovania ozbrojených robotníckych milícií) návrh novej vlády pod vedením Klementa Gottwalda. Komunistická strana Československa (KSČ) týmto aktom prebrala moc do svojich rúk, postupne prestala rešpektovať všetky princípy parlamentnej demokracie a nastolila komunistickú diktatúru v ČSR.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Klement Gottwald reční v Prahe na Staromestskom námestí. Snímka je z februára 1948, tri dni po komunistickom prevrate. Po jeho smrti sa stal novým prezidentom Antonín Zápotocký, ktorý na tribúne stojí za ním

[1] V roku 2025.

Štátny prevrat (francúzsky coup d'état, puč); hlavné znaky, rozdiel medzi prevratom, pučom, revolúciou a systémovou transformáciou zvnútra, príklady z histórie; Komunistický štátny prevrat v roku 1948 v Československu

- **https://www.teraz.sk/slovensko/pred-70-rokmi-sa-zacala-40-rocna-komunis/310343-clanok.html**
- **https://zurnal.pravda.sk/neznama-historia/clanok/661151-gottwalda-pochovavali-podla-soviet-keho-vzoru/**